

تولید سوخت سبز بیودیزل از روغن آفتابگردان با استفاده از نانوذرات K₂O تثبیت شده بر روی بنتونیت بهروش امواج فراصوت شیمیایی

کاوان قوامی[']، فرهاد رحمانی^{**} و فرانک اخلاقیان^۳

۱ - کارشناس ارشد، مهندسی شیمی، دانشگاه کردستان، سنندج، kavan_aarko@yahoo.com
۲- استادیار، مهندسی شیمی، دانشگاه کردستان، سنندج F.rahmanichiyane@uok.ac.ir، شیمی، دانشگاه کردستان، سنندج fr.akhlaghian@uok.ac.ir
۳- استادیار، مهندسی شیمی، دانشگاه کردستان، سنندج st.akhlaghian@uok.ac.ir
۳ (تاریخ دریافت:۱۳۹۸/۱/۱۸۳۱ دریافت آخرین اصلاحات: ۱۸۹۸/۱/۱/۹۸، پذیرش: ۱۳۹۹/۱/۱۸۵

چکیده: هدف از این پژوهش تثبیت نانوذرات K₂O بر خاک رس بنتونیت و ارزیابی و مقایسه عملکرد آن با نانوذرات K₂O خالص برای بررسی نقش پایه معدنی در تولید سوخت سبز بیودیزل است. بدینمنظور، نانوکاتالیزور هتروژنی K₂O/Bentonite با بارگذاری ۳۰٪ وزنی هیدروکسید پتاسیم بر پایه بنتونیت با استفاده از روش امواج فراصوت شیمیایی تهیه و در واکنش تبادل استری روغن آفتابگردان استفاده شد و نتیجه آن با کاتالیزور هموژن KOH و نانوذرات K₂O خالص بهترتیب برای ارزیابی عملکرد و بررسی اثر تثبیت مقایسه شد. خصوصیات فیزیکی و شیمیایی نانوکاتالیزور کامپوزیتی تهیهشده با استفاده از آزمونهای KRD، KESEM، KRD و FTIR مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از آزمونهای خصوصیتسنجی حاکی از تهیه موفقیتآمیز نمونه K₂O/Bentonite و خواص سطحی و ساختاری مناسب این نمونه بهمنظور بهکارگیری در فرایند تبادل استری روغن است. آزمون XRD تشکیل فاز کریستالی K₂O در نمونه تهیهشده را تایید کرد. تصاویر FESEM پوشیدهشدن سطح بنتونیت از وجود نانوذرات کوچک K₂O با توزیع اندازه و پراکندگی یکنواخت را نشان داد. نتایج آزمون EDX مؤید حضور تمامی عناصر مورد استفاده و عدم وجود هر گونه ناخالصی در ساختار کاتالیزور بود. آزمون BET نشان داد که نانوکامپوزیت تهیهشده دارای سطح ویژه مناسبی است. نتایج عملکرد راکتوری نمونهها در شرایط نسبت مولی متانول به روغن ۱۲:۱، مقدار کاتالیزور ۳.٪ wt ، دمای واکنش C°۶ و زمان انجام واکنش h ۳ بیانگر کارایی قابل قبول نانوکامپوزیت تهیهشده با بازده تولید ۹۵/۱۷٪ در مقایسه با نمونههای K₂O خالص و KOH بهترتیب با بازدههای تولید ۸۰/۵۷٪ و ۷۶/۶۲٪ بود. کارایی بهتر را میتوان به خواص سطحی و ساختاری بهبودیافته در نتیجه تثبیت ذرات فعال با بهگارگیری انرژی فراصوت چون حفرات بزرگ، سطح ویژه نسبتاً بالا، شکل ظاهری یکنواخت، توزیع همگن ذرات پتاسیم، برهمکنش قوی ذرات پتاسیم با لایههای بنتونیت و نیز تشکیل گروههای Al-O-H نسبت داد. همچنین، ویژگیهای بیودیزل تولیدشده، مانند چگالی، گرانروی، نقطه ابریشدن، نقطه ریزش، عدد اسیدی و عدد ستان اندازه گیری، با استانداردها مقایسه شدند.

كليدواژگان: K₂O/Bentonite، روش امواج فراصوت شيميايي، روغن آفتاب گردان، بيوديزل

مقدمه

در دهههای اخیر، سوختهای فسیلی به منبع اصلی انرژی تبدیل شدهاند و بیش از ۸۰٪ از مصرف انرژی ابتدایی را تأمین میکنند [۱]، اما رشد سریع جمعیت و پیشرفت صنعت باعث افزایش مصرف انرژی شده است. بنابراین، منابع سوختهای فسیلی روزبهروز کاهش و قیمت نفت افزایش مییابد. از این رو، تولید سوخت پاک و تجدیدپذیر باعث ایجاد انگیزه در محققان شده است[۳،۲]. در این راستا، سوختهای زیستی مانند بیواتانول و بیودیزل، بهدلیل مزایای آنها، گزینههای مناسبی هستند[۴]. بیودیزل یکی از بهترین جایگزینها برای سوخت دیزل است که خواص مشابهی با سوخت دیزل دارد و میتواند بهطور مستقیم یا با نسبتهای مختلف با سوخت مخلوط و استفاده شود[۶۰]. بیودیزل بهعنوان استر مونوالکیل اسیدهای چرب بلندزنجیر مشتقشده از منابع مختلف تجدیدپذیر مانند روغنهای گیاهی یا چربیهای حیوانی تعریف شده است[۷]. بیودیزل یک سوخت تجدیدپذیر، غیر سمی، عاری از گوگرد و با میزان انتشار آلایندههای گازی کمتر است[۸]. برای تولید بیودیزل روشهای مختلفی، چون میکروامولسیون، پیرولیز و تبادل استری، وجود دارد[۹]. متداولترین روش تولید بیودیزل تبادل استری تریگلیسیریدها با الکل (معمولاً متانول) است که توسط یک کاتالیزور انجام میگیرد[۱۰]. این فرایند در سه مرحله بهصورت ذیل انجام میشود:

(1)

(۲)

(٣)

 $Triglycerides + CH_3OH \leftrightarrow Diglycerides + R_1COOCH_3$

 $Diglycerides + CH_3OH \leftrightarrow Monoglycerides + R_2COOCH_3$

 $Monoglycerides + CH_3OH \leftrightarrow Glycerol + R_3COOCH_3$

کاتالیزورهایی که معمولاً برای سریعشدن فرایند تبادل استری استفاده میشوند هموژنی، هتروژنی یا آنزیمیاند. کاتالیزورهای هموژن سرعت واکنش را افزایش داده و به دمای کمتری نیاز دارند. متداول ترین کاتالیزورهای هموژن KOH و NaOH هستند[۱۱]. هنگام استفاده از این کاتالیزورها مقدار اسید چرب آزاد (FFA) موجود در خوراک باید کم (کمتر از ۳ درصد وزنی) باشد. اسید چرب آزاد زیاد منجربه تشکیل صابون و غیرفعال شدن کاتالیزور می شود که فرایند تصفیه و جداسازی بیودیزل را دشوار میکند. همچنین، پس از تولید بیودیزل باید کاتالیزور را از مخلوط واکنش جدا کرد. شستوشوی محصول هزينه توليد را افزايش ميدهد. علاوهبر اين، كاتاليزورهاي هموژن به محتواي آب موجود در مواد اوليه حساساند و قابليت استفاده مجدد را ندارند[۱۳،۱۲]. جستوجوی محققان برای غلبهبر این مشکلات نشان داد که کاتالیزورهای هتروژنی یک جایگزین مناسب برای کاتالیزورهای هموژن است[۱۴]. برخلاف کاتالیزورهای هموژنی، کاتالیزورهای هتروژنی دارای یک فرایند تولید بیودیزل ساده با تصفیه آسان (بدون نیاز به شستوشوی محصول)، خوردگی کم و محصول با کیفیتاند. امکان استفاده مجدد از آنها وجود دارد و ارزانتر نیز هستند[۱۶،۱۵]. در کاتالیزورهای هتروژنی، از پایههای مختلفی، همچون مواد کربنی[۱۸،۱۷]، سیلیکایی[۱۹–۲۱] و اکسیدهای فلزی[۲۲–۲۶]، استفاده شده است. هرچند که یکی از موانع بر سر راه استفاده گسترده از این مواد در صنعت را میتوان پیچیدگی، زمانبربودن و هزینه بالای تهیه آنها عنوان کرد، با درنظرگرفتن این مشکلات و نیز فراوانی و دردسترسبودن مواد رسی، علی رغم ناهمگنی ترکیب درصد و ساختار، نمی توان به راحتی از به کار گیری مواد رسی در صنعت صرفنظر کرد. این مواد، به دلیل خواص منحصر به فردی چون ساختار شبکهای و منظم، تخلخل بالا، قیمت پایین، فراوانی، مقاومت مکانیکی و پایداری حرارتی مناسب، توانایی تبادل یونی، قابلیت جذب سطحی و نیز سطح ویژه بالا، کاربردهای متنوعی دارند که از مهمترین آنها میتوان به استفاده از آنها بهعنوان جاذب و کاربردهای کاتالیزوری در صنايع پالايشگاهي، پتروشيميايي و محيط زيستي اشاره كرد. درواقع، فراواني و قيمت پايين، قدرت جذب سطحي بالا، قابليت تبادل یونی، عدم نیاز به شکلدهی و داشتن خواص کاتالیزوری مبنای کاربردهای صنعتی مواد رسیاند. این مواد بهطور گستردهای، بهعنوان کاتالیزور و نیز پایه کاتالیزور، در صنعت مورد استفاده قرار گرفتهاند. گونههای مختلفی از مواد رسی، چون بنتونیت، کائولن و زئولیت، در طبیعت وجود دارند که فراوانترین آنها بنتونیت است. بنتونیت یک ماده طبیعی است که بیشتر از سنگ معدنی خاک رس و خاکستر آتشفشانی تشکیل شده است. علی رغم خواص منحصر به فرد بنتونیتها، تحقیقات در زمینه به کارگیری این مواد رسی در فرایند تبادل استری روغن بسیار محدود است. در این راستا، سوتاردجو و همکارانش يتانسيل كاربردى كاتاليزور KOH/bentonite تهيه-شده بهروش تلقيح را در فرايند تبادل استرى روغن پالم، بهمنظور توليد بیودیزل، مورد ارزیابی قرار دادند. بیشترین بازده تولید بیودیزل بهدستآمده تقریباً ۹۰٪ بود که با گذشت زمان افت مي كرد[77]. بايد به اين نكته توجه داشت كه يكي از عوامل غيرفعال شدن كاتاليزورهاي هتروژني مورد استفاده در فرايند توليد بیودیزل توزیع نامناسب سایتهای فعال سطحی، شستوشو و جداشدن فاز فعال از روی سطح پایه است.

^{1.} Free Fatty Acid

^{2.} Soetaredjo

روش بارگذاری یا نشاندن فاز فعال بر روی پایه ماهیت، خواص و فراوانی سایتهای فعال را بهواسطه توزیع این ذرات بر روى سطح پايه بهشدت تحت تأثير قرار مىدهد. عمدتاً، از روش تلقيح ساده براى نشاندن ذرات فاز فعال استفاده شده است. این روش به تولید موادی با توزیع گستردهای از اندازه نانوذرات فعال سطحی با میزان توزیع و پراکندگی پایین منجر می شود. تشکیل کلوخهها درنتیجه توزیع نامناسب بهگونهای چشمگیر کارایی و فعالیت کاتالیزوری را کاهش میدهد، چراکه بسته به اندازه کلوخه بخشی از ذرات فاز فعال قرارگرفته در بخشهای داخلی و زیرین آن قادر نیستند در واکنشهای سطحی شرکت کنند و از تعداد سایتهای فعال کاسته می شود. به علاوه، با تشکیل کلوخه ها و توزیع نامناسب نانوذرات سطحی، برهمکنش بین این نانوذرات و پایه تضعیف شده و درنتیجه، شستوشو و جداشدن فاز فعال از روی سطح پایه در محیطهای واکنش مایع اتفاق افتاده و فعالیت افت می کند. در راستای حل این مشکل، اخیراً نگاه محققان به روش های نوین بار گذاری فاز فعال ازجمله روش فراصوت معطوف گشته است. این روش به گونهای مؤثر از تجمع ذرات فعال بر سطح جلوگیری کرده و بنابراین کاتالیزور از توزیع و پراکندگی بالایی برخوردار خواهد بود. درواقع، روش فراصوت دارای توانایی بالایی در کاهش اندازه ذرات و بهبود توزيع فاز فعال بهدليل اثرات حفرهزايي صوتي است. اين روش، بهدليل بهره گيري از امواج ماوراء صوت، ميتواند همزمان با جلوگیری از تشکیل کلوخهها، محیطی یکنواخت برای هستهزایی و رشد ذرات فلزی ایجاد کند. بهعلاوه، انرژی حاصل از فروپاشی حبابها در نزدیکی سطح درنتیجه پدیده حفرهزایی صوتی سبب تثبیت جایگاه سایتهای فعال بر روی سطح پایه و نیز راندهشدن برخی از ذرات فاز فعال به داخل حفرات پایه می شود که این امر، علاوهبر اینکه به توزیع و پراکندگی فاز فعال کمک میکند، باعث بهبود برهمکنش بین پایه و فاز فعال و درنهایت، پایداری کاتالیزور نیز می شود[۲۹،۲۸]. علاوهبر این موارد، استفاده از روش امواج فراصوت شیمیایی طی فرایند تلقیح میتواند زمان تهیه کاتالیزور را بهمیزان قابل توجهی کاهش دهد. بنابراین، کاتالیزورهای تولیدی با بهکارگیری این روش از زمان آمادهسازی کمتر، سطح ویژه بیشتر و توزیع بهتری از ذرات فاز فعال با برهمکنش قوی با پایه برخوردار بوده و بنابراین نوید فعالیت و کارایی بسیار مناسب در واکنشهای تولید بیودیزل را میدهند. لذا، هدف از این پژوهش تثبیت نانوذرات K2O بر روی خاک رس بنتونیت بهروش امواج فراصوت شیمیایی و ارزیابی و مقایسه عملکرد آن با نانوذرات $\mathrm{K}_2\mathrm{O}$ خالص برای بررسی نقش پایه معدنی در تولید سوخت سبز بیودیزل است. بررسی تحقيقات گذشته نشان مىدهد كه تاكنون تثبيت نانوذرات پتاسيم اكسيد، بهعنوان كاتاليزور، بهروش امواج فراصوت شيميايي بر روی پایه معدنی بنتونیت در فرایند تولید بیودیزل مورد مطالعه و ارزیابی قرار نگرفته است. از این رو، نانوکاتالیزور هتروژنی K₂O/Bentonite با بارگذاری۳۰٪ وزنی هیدروکسید پتاسیم بر پایه بنتونیت با استفاده از روش امواج فراصوت شیمیایی تهیه شد و خصوصیات فیزیکی-شیمیایی نانوذرات تثبیتشده با استفاده از آزمونهای FTIR^۴ ، FESEM^۴ ، XRD^۳ و FTIR^۳ و مورد بررسی قرار گرفت. درنهایت، عملکرد آن در فرایند تبادل استری روغن آفتاب گردان، بهمنظور تولید سوخت سبز بیودیزل، در مقایسه با کاتالیزور هموژن KOH و نانوذرات K₂O خالص مورد ارزیابی قرار گرفت.

مواد و روشها

مواد مورد استفاده در تهیه نانوکاتالیزور و فرایند تولید بیودیزل

در این پژوهش، از روغن آفتاب گردان مایع محصول شرکت لادن استفاده شد که از فروشگاه شهر سنندج خریداری شد. عدد اسیدی و صابونی روغن با استفاده از روش استاندارد تیتراسیون تعیین شد. وزن مولکولی روغن از مقادیر اسیدی و صابونی

^{1.} Ultrasound method

^{2.} Sonochemical method

^{3.} X-Ray Diffraction

^{4.} Field Emission Scanning Electron Microscopy

^{5.} Energy Dispersive X-Ray

^{6.} Brunauer–Emmett–Teller

^{7.} Fourier Transform Infrared Spectroscopy

بهدست آمد. خصوصیات فیزیکی-شیمیایی روغن آفتاب گردان در جدول ۱ خلاصه شده است. مواد اولیه مورد استفاده برای تولید بیودیزل عبارتاند از: متانول (CH₃OH) با خلوص ۹۹/۹٪ تهیهشده از شرکت مرک آلمان بهعنوان ماده واکنشدهنده، هیدروکسید پتاسیم (KOH) و بنتونیت (Al₂H₂O₁₂Si₄) خریداریشده از شرکت Dae-Jung کره جنوبی که برای تهیه کاتالیزور مورد استفاده قرار گرفتند.

Table 1- Physicochemical properties of sunflower oil						
Property	Unit	ASTM Standard	Sunflower Oil			
Molecular Weight	g/gmol		728.615			
Acid value	mg KOH/g	D 664	0.426			
saponification value	mg KOH/g	D 5558	231.413			
Density	g/cm ³	D 1298	0.886			

جدول ۱- خواص فیزیکی -شیمیایی روغن آفتابگردان Table 1- Physicochemical properties of sunflower oil

روش تهيه نانوكاتاليزور

مراحل آمادهسازی نانوکاتالیزور K₂O/Bentonit بهروش امواج فراصوت شیمیایی در شکل ۱ ارائه شده است. همانطور که در شکل ۱ نشان داده شده است، ۲/۱g پودر بنتونیت در دمای ۲۰۰۷ به ظرف حاوی ۱۰۰mL آب مقطر اضافه و بهمدت ۳۰min هم زده شد. سپس، ۹g/۰ هیدروکسید پتاسیم به مخلوط اضافه شد. مخلوط مورد نظر در دمای ۲۰۴۷ با فرکانس ۲۰kHz توسط التراسونیک پروبی UP 400A تحت امواج فراصوتی قرار گرفت. دستگاه التراسونیک با ضریب ضربان^۱ (روشن:خاموش) ۱۰۲ دقیقه و توان ورودی ۹۰W تا تبخیر کامل آب مقطر و تشکیل رسوب تحت حرارت ۲۰۷۰ قرار گرفت. مخلوط نهایی بهمدت ۱۲۲ در محیط هوا و در دمای ۲۰۰۲ خشک شد. درنهایت، پودر کاتالیزور بهدستآمده در دمای ۲۰۵۵ بهمدت ۴۴ تکلیس شد.

Figure 1- Preparation steps of K₂O/Bentonite Nanocatalyst via sonochemically method شكل ۱- مراحل تهيه نانوكاتاليزور K₂O/Bentonite بهروش امواج فراصوت شيميايي

فرايند تبادل استرى روغن آفتابگردان

عملکرد کاتالیزور اصلاحشده K2O/Bentonite در تولید بیودیزل از طریق فرایند تبادل استری روغن آفتابگردان با متانول تحت شرایط اختلاط در یک بالن ۳ دهانه ۵۰۰ mL قرار گرفته در حمام روغن و مجهز به کندانسور و دماسنج مورد ارزیابی

^{1.} Pulse

قرار گرفت (شکل ۲). این آزمایش، همچنین، با استفاده از کاتالیزور هموژن KOH و هتروژن K₂O خالص برای مقایسه کارایی آنها با کاتالیزور اصلاحشده تکرار شد. ۲۰g روغن آفتاب گردان را داخل راکتور ریخته و تا دمای 2°۶۵ گرم شد. سپس، کاتالیزور و متانول اضافه شد. مخلوط بهمدت ۳ هم زده شد. پس از آن، واکنش متوقف شد و مخلوط حاصل پس از فیلتراسیون و سانتریفیوژکردن، بهمنظور جداسازی دو فاز متیل استر (بیودیزل) و گلیسرول، به یک قیف جداکننده منتقل شد. لایه پایینی (گلیسرول) تخلیه و لایه بالایی (بیودیزل) جمع آوری شد. در صورت استفاده از کاتالیزور هموژن (KOH)، تصفیه بیشتر بیودیزل توسط آب دوبارتقطیر ^۱ لازم است. درنهایت، از سیلیکاژل برای جذب آب باقیمانده در بیودیزل استفاده شد. شایان ذکر است که شرایط انتخابی برای واکنش مورد نظر با توجه به شرایط عملیاتی متداول این واکنش اعمال شده است. سرانجام،

Figure 2- (a) Picture and (b) schematic of the experimental setup used to evaluate the performance of the prepared nanocatalyst in the transesterification process شکل ۲- (الف) تصویر واقعی و (ب) طرحواره سامانه آزمایشگاهی مورد استفاده برای ارزیابی عملکرد نانوکاتالیزور تهیهشده در فرایند ترانساستریفیکاسیون

واكاوى محصول توليدى

(۴)

برای بهدست آوردن تبدیل واکنش تبادل استری روغن آفتابگردان، محصول نهایی واکنش توسط یک کروماتوگرافی گازی (Spain, Technokroma) SUPRAWAX-280 و FID⁷ و TCD⁷ و Spain, Technokroma) (Iran, Teif Gostar Faraz) با طول ۳۰۰، ضخامت μα ۵/۰ و قطر داخلی ۳۰۰ ما۲۵ و اکاوی شد. برای آمادهسازی نمونهها، از محلول متیل هپتا دکانوئیت (Methyl heptadecanoate) با غلظت ۱۰ سی ۲۰ ما ۱۰ به عنوان استاندارد داخلی، در واکاوی محصول تولیدی استفاده شد. بدینمنظور، ۳۰ ما ۲۵ از نمونه با ۲۵ از محلول استاندارد داخلی مخلوط شد. تزریق نمونهها در حالت اسپلیت (۱/۱۰۰) دم محمول تولیدی استفاده شد. بدینمنظور، ۳۰ ما ۲۵ از نمونه با ۳۵ از محلول استاندارد داخلی مخلوط شد. تزریق نمونهها در حالت اسپلیت (۱/۱۰۰) به مقدار سین محمول شد. برای محاسبه مقدار بیودیزل شد. بدینمنظور، ۳۰ مای Sup و تزریق کننده هر دو برابر ۲۰۰۳ قرار داشت، انجام شد. برای محاسبه مقدار بیودیزل موده ها، از استاندارد داخلی محلولی متیل استر در نمونه ها در حالت اسپلیت (۱/۱۰۰) محمول در محمول تولیدی استفاده به مقدار سین معلوط شد. تریق نمونه ها در حالت اسپلیت (۱/۱۰۰) معمود در نمونه ها، از استاندارد داخلی محلوط شد. تریق نمونه اد را تا اسپلیت (۱/۱۰۰) معمود در نمونه ها در حالی که دمای FID و تزریق کننده هر دو برابر ۲۰۰۳ قرار داشت، انجام شد. برای محاسبه مقدار بیودیزل موجود در نمونه ها، از استاندارد Suppers (۲۰۱۵ استفاده شد [۳۰۰]. درصد محتوای متیل استر در نمونه ها با استفاده از معادله (۴) معاد مدور در نمونه ها، از استاندارد EN-1410 استفاده شد (۳۰]. درصد محتوای متیل استر در نمونه ها، از استاندارد EN-1410 استفاده شد [۳۰]. درصد محتوای متیل استر در نمونه ها، از استاندارد EN-1410 استفاده شد [۳۰]. درصد محتوای متیل استر در نمونه ها، از استاندارد EN-1410 استفاده شد [۳۰]. درصد محتوای متیل استر در نمونه ها با استفاده از معادله (۴) معاد به مدور در نمونه ها، از استاندارد EN-1410 استفاده شد [۳۰]. درصد محتوای متیل استر در نمونه ها، از استاندارد EN-1410 استفاده شد [۳۰].

Methyl ester content (%) = ((Total Area -Area of Internal Standard)/Area of Internal Standard)) *(Internal Standard Weight/Sample Weight) *100

2. Thermal Conductivity Detector

^{1.} Deionized water

^{3.} Flame Ionization Detector

Total Area: مجموع سطح تمام پیکھا Internal Reference Weight: وزن ماده استاندارد مخلوط شده Area of Internal Standard: سطح پیک ماده استاندارد Sample Weight: وزن نمونه بیودیزل

روشهای تعیین خصوصیات نانوکاتالیزور

برای بررسی و تعیین مشخصات نانوکاتالیزور تهیهشده، از آزمونهای طیفسنجی پراش اشعه ایکس (XRD)، میکروسکوپ الکترونی روبشی (FESEM)، طیفسنجی پراکندگی انرژی اشعه ایکس (EDX)، اندازهگیری سطح مؤثر (BET) و طیفسنجی مادون قرمز تبدیل فوریه (FTIR) استفاده شد. از آزمون XRD برای مطالعه ساختار و فاز کریستالی به کمک یک دستگاه پراش سنج PHILIPS PW1730 ساخت کشور هلند با تابش پرتوی مس (Å 54056/1 م) در بازه °90-5= استفاده شد. از دستگاه سنج MIRA3 FEG-SEM, TSCAN ساخت کشور هلند با تابش پرتوی مس (Å FESEM) استفاده شد تا شکل ظاهری سطح نمونه بررسی شود. همچنین، از دستگاه IDetector, TESCAN ساخت کشور چک برای انجام آزمون EDX استفاده شد تا ترکیب سطحی نانوکاتالیزور تهیهشده مشخص شود. آزمون BET، که برای تعیین مساحت سطح ویژه نمونه تهیهشده استفاده شد، توسط دستگاه PHILips PHISOR 27 ساخت کشور چین بهدست آمد. دستگاه 700 موبه تهیهشده استفاده شد، توسط نانوکاتالیزور تهیهشده مشخص شود. آزمون BET، که برای تعیین مساحت سطح ویژه نمونه تهیهشده استفاده شد، توسط دستگاه FESEN PHISOR 27 ساخت کشور چین بهدست آمد. دستگاه 27 مانون Bruker TENSOR 27 ساخت کشور آلمان برای انجام آزمون TIS در بازه 400-400 مورد استفاده قرار گرفت تا بهواسطه این آزمون گروههای عاملی موجود در ترکیب تشخیص داده شود.

نتايج و بحث

تعيين خصوصيات نانوكاتاليزور تهيهشده

آزمون XRD

الگوی XRD مربوطبه نانوکاتالیزور تهیهشده در شکل ۳ نشان داده شده است. با نگاهی اجمالی به شکل ۳ میتوان یافت که نمونه تهیهشده از کریستالیتی خوبی برخوردار است و فاز بلوری K₂O در نمونه تهیهشده تشکیل شده است.

Figure 3- XRD analysis of sonochemically-prepared K2O/Bentonite nanocatalyst شکل ۳- آزمون XRD نانوکاتالیزور K2O/Bentonite تهیهشده بهروش امواج فراصوت شیمیایی

با توجه به آزمون نشان داده شده و الگوی استاندارد (Hexagonal, 00-026-1327) K₂O مربوط به K₂O مربوط به K₂O در [°]K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷ و ^۲X/۹ مشخص می شود که در نمونه تهیه شده کریستالهای K₂O در [°]K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲K/۷، ^۲X/۷، ¹X/۷، ^۲X/۷، ^۲X/۷، ^۲X/۷، ^۲X/۷، ¹X/۷، ¹X/۷، ¹X/۷, ¹X/1, ¹X/1,

آزمون FESEM

تصاویر FESEM نانوکاتالیزور K₂O/Bentonite در شکل ۴ نشان داده شده است. همان طور که بهوضوح در شکل نمایان است، نمونه تهیه شده دارای ریخت شناسی کاملا یکنواخت است. علاوهبر این، سطح نمونه دارای حفرات بزرگی است و با توجه به اینکه اندازه قطر حفرات تاثیر زیادی درفرایند تولید بیودیزل دارد به نظر می سد این نمونه کاتالیزور مناسبی برای فرایند تولید بیودیزل است.

Figure 4- FESEM analysis of sonochemically-prepared K2O/Bentonite nanocatalyst شکل ۴– آزمون FESEM نانوکاتالیزور K2O/Bentonite تهیهشده بهروش امواج فراصوت شیمیایی

^{1.} Joint Committee on Powder Diffraction Standards

شکل ۴ حضور نانوذرات K₂O روی پایه بنتونیت را نشان میدهد. همان طور که مشاهده میشود، سطح بنتونیت با K₂O پوشیده شده است که در تایید آزمون XRD است. کلوخه شدن ذرات در نمونه مشاهده نمی شود که این نیز می تواند باعث بهبود کار کرد کاتالیزور باشد. با توجه به اندازه درشت مولکول های تری گلیسیرید، به نظر می رسد که کاتالیزور تهیه شده دارای شکل ظاهری خوبی برای استفاده در واکنش تبادل استری باشد. نمونه تهیه شده به روش امواج فراصوت شیمیایی دارای نانوذرات کوچک یکنواختی است. ذرات کوچک تمایل به تشکیل آگلومره های قوی دارند. بنابراین، استفاده از امواج فراصوت روشی مناسب برای پراکندگی نانوذرات در محیط های آبی است.

آزمون EDX

ماهیت و ترکیب درصد عناصر نمونه KOH با بارگذاری KOH توسط طیفسنجی پراکندگی انرژی اشعه ایکس (EDX) مورد بررسی قرار گرفت. شکل ۵ نتایج آزمون EDX نمونه تهیهشده را نشان می دهد. نتایج بهدستآمده وجود عناصر (EDX) مورد بررسی قرار گرفت. شکل ۵ نتایج آزمون EDX نمونه تهیهشده را نشان می دهد. نتایج بهدستآمده وجود عناصر (EDX) در K، Si ،Al و O را که اجزای تشکیلدهنده نانوکاتالیزور Kolt نمی از پیشمادههای مورد استفاده در طیف عنصری مشاهده نمیشود. همچنین، هیچگونه آلودگی کاتالیزور KOH ناشی از پیشمادههای مورد استفاده در طیف عنصری مشاهده نمیشود. می تایج این آزمون KOK ناشی از پیشمادههای مورد استفاده در طیف عنصری مشاهده نمی شود. نتایج این آزمون CDX این Koh مورد استفاده در طیف عنصری مشاهده نمی شود.

Figure 5- EDX analysis of sonochemically-prepared K2O/Bentonite nanocatalyst شكل 4- آزمون EDX نانوكاتاليزور K2O/Bentonite تهيهشده بهروش امواج فراصوت شيميايي

آزمون BET

سطح ویژه پایه از مهمترین فاکتورهای تأثیرگذار بر توزیع و غلظت سایتهای فعال بر روی سطح و درنهایت، کارایی کاتالیزوری است. نتایج حاصل از تعیین سطح ویژه پایه بنتونیت و نانوکامپوزیت تهیهشده K₂O/Bentonite در جدول ۲ نشان داده شده است. آزمون BET سطح ویژه نسبتاً بالای ²/۳ ۱۹۲ را برای بنتونیت مورد استفاده در تهیه نانوکاتالیزور کامپوزیتی K₂O/Bentonite نشان داد که با توجه به نتایج گزارششده برای این نوع خاک رس قابل انتظار بود[۲۷]. از سوی دیگر، مشاهده میشود که سطح ویژه نانوکاتالیزور کامپوزیتی پتاسیم بنیان در مقایسه با پایه مربوطه کمتر است که با درنظرگرفتن انسداد منافذ و حفرات پایه در نتیجه نشاندن ذرات پتاسیماکسید بر روی آن، این کاهش سطح قابل توجیه میشود. شایان ذکر است که این انسداد و گرفتگی در حضور امواج التراسند بهمراتب کمتر است. بهدلیل تابش امواج فراصوت و پدیده حفرهزایی، تجمع ذرات ازهم پاشیده شده و ذرات ریزتر با پراکندگی یکنواختی بر روی سطح حاصل شده و لذا، ساختار حفرات کمتر دچار انسداد شده و از کاهش بیشتر سطح کاتالیزور تهیه شده جلوگیری به عمل می آید.

جدول ۲- مساحت سطح ویژه پایه و نمونه تهیهشده Table 2- Specific surface area of support and prepared sample KOH loading amount

Sample	Preparation method	KOH loading amount (wt.%)	Specific area (m ² /g)	Pore volume (cm ³ /g)
Bentonite	-	-	192	0.31
K ₂ O/Bentonite	Sonochemical	30	67	0.11

آزمون FTIR

آزمون FTIR از نانوکاتالیزور تهیهشده در محدوده فرکانس از ^۲-۴۰۰ تا ۴۰۰۰ در شکل ۶ نشان داده شده است. در طیف بنتونیت خالص گروههای عاملی در ^۱-۳۶۷۰ مربوط به کشش H-O-H، در ^۱-۸۱(Mg) در ^۱-۳۳۰ مربوط به کشش Si-O-I مربوط به کشش Si-O-I و در ^۱-۲۳۰ مربوط به کشش Si-O-I است. ا⁻¹ مربوط به کشش Si-O-I و در ^۱-۲۰ ۲۳۱ مربوط به کشش Si-O-I است. آزمون FTIR مربوط به کشش Si-O-I مربوط به کشش Si-O-I مربوط به کشش Si-O-I مربوط به کشش Si-O-I و در ^۱-۲۰ ۲۳۱ مربوط به کشش Si-O-I است. ¹ آزمون FTI مربوط به باند H-O-H، در ^۱-۱۰۵۱ مربوط به کشش Si-O-I و در ^۱-۲۰ ۲۳۱ مربوط به کشش Si-O-I است. آزمون FTI نشان داد که اضافه کردن KOH بر ساختار شبکه بنتونیت تأثیر می گذارد. شدت گروه کششی H-O-H بارگذاری KOH افزایش یافت. همچنین، تغییر در باند جذب این گروه از ^۱-۲۰۰ ۳۶۷۰ به طول موجهای بالاتر نشانگر حضور یک بارگذاری عاملی جدید در نانوکاتالیزور است که مربوط به ترکیب یا گروه K-O-I است. است. موجود در ^{۱-}Al-۲۰ سراک مربوط به تشان دهنده بازی مال KO-I مربوط به کشش Si-O-I است. مربوط به کشش AI (Mg)-O-H ازمون Si-O-I است. آزمون FTIR نشان داد که اضافه کردن KOH بر ساختار شبکه بنتونیت تأثیر می گذارد. شدت گروه کششی KO-I این کرور یک بارگذاری Hou افزایش یافت. همچنین، تغییر در باند جذب این گروه از -۲۰۰ مربوط است. باند موجود در ^{۱-}Al-۲۰۰ سانگر حضور یک مربو ماملی جدید در نانوکاتالیزور است که مربوط به ترکیب یا گروه K-O-I است. باند موجود در ^{۱-}Al-۲۰۰ سانگر حضور موجور موجود در ¹⁻Al-۲۰۰ مربو

تأثیر بارگذاری KOH بر بنتونیت

اثر بارگذاری KOH بر روی بنتونیت درفرایند تبادل استری به کمک بازده متیل استر اسیدهای چرب با شرایط عملیاتی نسبت مولی متانول به روغن ۱۲:۱۰، مقدار کاتالیزور ۳.wt ۳، دمای واکنش 2°۶۵ و مدتزمان انجام واکنش h ۳ بررسی شد و در شکل ۷ نشان داده شده است. نتایج به وضوح نشان می دهد پایه بنتونیت بدون بارگذاری KOH هیچ گونه فعالیت کاتالیزوری ندارد. با افزودن ۳۰ درصد وزنی KOH به بنتونیت بازده بالای ۹۵/۱۷٪ به دست آمد. بازده نانوکاتالیزور هتروژن ندارد. با افزودن ۳۰ درصد وزنی KOH و ۲₂O با بازده بالای ۹۵/۱۷٪ به دست آمد. بازده نانوکاتالیزور هتروژن KOH روی بنتونیت بر میزان تبدیل روغن آفتاب گردان به بیودیزل تأثیر مطلوبی داشته و همچنین جداسازی آن را از محصول آسان تر می کند. بارگذاری KOH بر پایه بنتونیت سبب برهمکنش بین KOH و لایه داخلی بنتونیت و درنتیجه تشکیل گروههای H-O-IA می شود که افزایش فعالیت و سایتهای بازی بنتونیت را به دنبال دارد. این فاز جدید نسبت به فاز C2 و KOH فعالیت کاتالیزوری بیشتری دارد. لذا، هیدروکسید پتاسیم بارگذاری شده منجربه افزایش در بازده بیودیزل شاز

Figure 7- Activity of various samples toward biodiesel production from sunflower oil شکل ۷- فعالیت نمونههای مختلف در تولید بیودیزل از روغن آفتاب گردان

تعيين مشخصات سوخت بيوديزل توليدى

با توجه به استاندارد ASTM D6751 مربوطبه بیودیزل، فاکتورهای لازم برای شناسایی بیودیزل تولیدشده مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۳ آورده شده است[۳۴٬۳۳]. همانطور که پیداست مشخصات سوخت بهدست آمده از روغن آفتاب گردان با مشخصات استاندارد ASTM تطابق خوبی دارد.

Table 3- Properties of biodiesel produced from sunflower oil							
Fuel properties	Units	Biodiesel ASTM D6751		Sunflower Oil			
		Test Method	Limits	Biodiesel			
Density at 25 °C	kg/m ³	ASTM D1298	860-900	861			
kinematic viscosity at 40 °C	mm²/s	ASTM D445	1.9-6	4.85			
flash point	°C	ASTM D93	130-180	146			
cloud point	°C	ASTM D97	-3 to -12	-3			
pour point	°C	ASTM D97	-15 to -16	-8			
cetane number		ASTM D613	47 min	52			
acid number	mg KOH/g	ASTM D664	0.5 max	0.335			

جدول ۳- مشخصات بیودیزل تولیدی از روغن آفتابگردان

نتيجهگيرى

نانوکاتالیزور هتروژنی ۲۵۰۵ تکلیس شد و با شرایط عملیاتی نسبت مولی متانول به روغن ۲۰۱، مقدار کاتالیزور «tw. ۳ بهمدت ۴ ۴ در دمای ۲۵۰۵ تکلیس شد و با شرایط عملیاتی نسبت مولی متانول به روغن ۲۰۱۱، مقدار کاتالیزور ۳۰ wt. ۳ دمای ۲۵۵۶ و مدت زمان واکنش ۴ ۳ درفرایند تبادل استری روغن آفتاب گردان استفاده شد. نانوکاتالیزور MA، ۳۵ بهیهشده پتانسیل بالایی را برای انجام فرایند تبادل استری از خود نشان داد. بازده تولید بیودیزل توسط K20/Bentonite تهیهشده پتانسیل بالایی را برای انجام فرایند تبادل استری از خود نشان داد. بازده تولید بیودیزل توسط K20/Bentonite ۲۹/۱۷ بود که بالاتر از بازده کاتالیزور هموژنی KOH و نانوکاتالیزور هتروژنی K20 بود. با توجه به نتایج آزمونهای شناسایی کاتالیزور تهیهشده، میتوان نتیجه گرفت که تهیه با روش فراصوت نانوذرات ریز با توزیع و شکل ظاهری یکنواختی را در نانوکاتالیزور ایجاد می کند. بهعلاوه، این روش توانایی ساخت کاتالیزوری با ساختار کریستالی، سطح ویژه و قطر مناسب را برای تولید بیودیزل دارد. از طرفی، با توجه به توانایی انرژی فراصوت قابل پیشبینی است که بارگذاری ذرات فعال بر پایه معدنی بنتونیت بهروش امواج فراصوت شیمیایی به برهمکنش قوی بین این ذرات و سطح پایه منجر شده و قابلیت استفاده مجدد کاتالیزور تهیهشده و درنهایت قابلیت صنعتیسازی آن را افزایش میدهد. همچنین، مشخصات سوخت بهدستآمده از روغن آفتاب گردان با مشخصات استادارد ASTA مطابقت داشت.

منابع

- 1. British Petroleum, "BP statistical review of world energy," June 2009, https://www.sciencebase.gov/catalog/item/ 5140ac58e4b089809dbf53a1, Accessed 10 Jan 2020.
- 2. P. Giannelos, F. Zannikos, S. Stournas, E. Lois and G. Anastopoulos, "Tobacco seed oil as an alternative diesel fuel: physical and chemical properties," *Industrial crops and products,* Vol. 16, 2002, pp. 1-9.
- 3. G. Baskar, A. Gurugulladevi, T. Nishanthini, R. Aiswarya and K. Tamilarasan, "Optimization and kinetics of biodiesel production from Mahua oil using manganese doped zinc oxide nanocatalyst," *Renewable energy*, Vol. 103, 2017, pp. 641-646.
- 4. R. Chakraborty, S. Chatterjee, P. Mukhopadhyay and S. Barman, "Progresses in waste biomass derived catalyst for production of biodiesel and bioethanol: a review," *Procedia Environmental Sciences*, Vol. 35, 2016, pp. 546-554.
- 5. A. Abbaszaadeh, B. Ghobadian, M. R. Omidkhah and G. Najafi, "Current biodiesel production technologies: a comparative review," *Energy Conversion and Management*, Vol. 63, 2012, pp. 138-148.
- 6. G. Vicente, A. Coteron, M. Martinez and J. Aracil, "Application of the factorial design of experiments and response surface methodology to optimize biodiesel production," *Industrial crops and products*, Vol. 8, 1998, pp. 29-35.
- 7. B. Barnwal and M. Sharma, "Prospects of biodiesel production from vegetable oils in India," *Renewable and sustainable energy reviews*, Vol. 9, 2005, pp. 363-378.
- 8. J. Nisar, R. Razaq, M. Farooq, M. Iqbal, R. A. Khan, M. Sayed and et al., "Enhanced biodiesel production from Jatropha oil using calcined waste animal bones as catalyst," *Renewable Energy*, Vol. 101, 2017, pp. 111-119.
- 9. M. S. H. Abdelfattah, O. S. M. Abu-Elyazeed and M. A. Abdelazeem, "On biodiesels from castor raw oil using catalytic pyrolysis," *Energy*, Vol. 143, 2018, pp. 950-960.
- 10. J. M. Dias, M. C. Alvim-Ferraz and M. F. Almeida, "Production of biodiesel from acid waste lard," *Bioresource technology*, Vol. 100, 2009, pp. 6355-6361.
- 11. W. Roschat, S. Phewphong, J. Khunchalee and P. Moonsin, "Biodiesel production by ethanolysis of palm oil using SrO as a basic heterogeneous catalyst," *Materials Today: Proceedings*, Vol. 5, 2018, pp. 13916-13921.
- S. Sharma, V. Saxena, A. Baranwal, P. Chandra and L. M. Pandey, "Engineered nanoporous materials mediated heterogeneous catalysts and their implications in biodiesel production," *Materials Science for Energy Technologies*, Vol. 1, 2018, pp. 11-21.
- 13. N. Al-Jammal, Z. Al-Hamamre and M. Alnaief, "Manufacturing of zeolite based catalyst from zeolite tuft for biodiesel production from waste sunflower oil," *Renewable Energy*, Vol. 93, 2016, pp. 449-459.
- M. D. Putra, C. Irawan, Y. Ristianingsih and I. F. Nata, "A cleaner process for biodiesel production from waste cooking oil using waste materials as a heterogeneous catalyst and its kinetic study," *Journal of cleaner production*, Vol. 19, 2018, pp. 1249-1258.
- 15. W. Jindapon, S. Jaiyen and C. Ngamcharussrivichai, "Seashell-derived mixed compounds of Ca, Zn and Al as active and stable catalysts for the transesterification of palm oil with methanol to biodiesel," *Energy conversion and management*, Vol. 122, 2016, pp. 535-543.

- A. Martínez, G. E. Mijangos, I. C. Romero-Ibarra, R. Hernández-Altamirano and V. Y. Mena-Cervantes, "In-situ transesterification of Jatropha curcas L. seeds using homogeneous and heterogeneous basic catalysts," *Fuel*, Vol. 235, 2019, pp. 277-287.
- K. Seffati, H. Esmaeili, B. Honarvar and N. Esfandiari, "AC/CuFe₂O₄@ CaO as a novel nanocatalyst to produce biodiesel from chicken fat," *Renewable Energy*, Vol. 147, 2020, pp. 25-34.
- B. Ali, S. Yusup, A. T. Quitain, M. S. Alnarabiji, R. N. M. Kamil and T. Kida, "Synthesis of novel graphene oxide/bentonite bi-functional heterogeneous catalyst for one-pot esterification and transesterification reactions," *Energy Conversion and Management*, Vol. 171, 2018, pp. 1801-1812.
- 19. G. Chen, R. Shan, S. Li and J. Shi, "A biomimetic silicification approach to synthesize CaO–SiO₂ catalyst for the transesterification of palm oil into biodiesel," *Fuel*, Vol. 153, 2015, pp. 48-55.
- 20. M. Feyzi and E. Shahbazi, "Catalytic performance and characterization of Cs–Ca/SiO₂–TiO₂ nanocatalysts for biodiesel production," *Journal of Molecular Catalysis A: Chemical*, Vol. 404, 2015, pp. 131-138.
- 21. W. Xie, Y. Han and H. Wang, "Magnetic Fe₃O₄/MCM-41 composite-supported sodium silicate as heterogeneous catalysts for biodiesel production," *Renewable energy*, Vol. 125, 2018, pp. 675-681.
- 22. H. Han and Y. Guan, "Synthesis of biodiesel from rapeseed oil using K₂O/γ-Al₂O₃ as nano-solid-base catalyst," *Wuhan University Journal of Natural Sciences*, Vol. 14, 2009, pp. 75-79.
- V. Mahdavi and A. Monajemi, "Optimization of operational conditions for biodiesel production from cottonseed oil on CaO-MgO/Al₂O₃ solid base catalysts," *Journal of the Taiwan Institute of Chemical Engineers*, Vol. 45, 2014, pp. 2286-2292.
- Y.-M. Park, J. Y. Lee, S.-H. Chung, I. S. Park, S.-Y. Lee, D.-K. Kim and et al., "Esterification of used vegetable oils using the heterogeneous WO3/ZrO2 catalyst for production of biodiesel," *Bioresource technology*, Vol. 101, 2010, pp. S59-S61.
- 25. E. Yazdanian, N. Gholipour and A. Kamran-pirzaman, "Effect of important parameters on biodiesel production using heterogeneous potassium carbonate/alumina catalyst and rapeseed oil," *Fuel and Combustion*, Vol. 10, No. 2, 2017, pp. 17-27. (In Persian)
- 26. B. Rahmani and M. Haghighi, "Thermochemical Synthesis of Mg-Al Ceramic Spinel as Support for MgO/MgAl₂O₄ Nanocatalyst Toward Conversion of Vegetable Oil to Green Fuel," *Journal of Petroleum Research*, Vol. 28, 2018, pp. 59-75. (In Persian)
- 27. F. E. Soetaredjo, A. Ayucitra, S. Ismadji and A. L. Maukar, "KOH/bentonite catalysts for transesterification of palm oil to biodiesel," *Applied Clay Science*, Vol. 53, 2011, pp. 341-346.
- 28. F. Rahmani, M. Haghighi and S. Mahboob, "CO₂-enhanced dehydrogenation of ethane over sonochemically synthesized Cr/clinoptilolite-ZrO₂ nanocatalyst: Effects of ultrasound irradiation and ZrO₂ loading on catalytic activity and stability," *Ultrasonics sonochemistry*, Vol. 33, 2016, pp. 150-163.
- F. Rahmani, M. Haghighi, Y. Vafaeian and P. Estifaee, "Hydrogen production via CO₂ reforming of methane over ZrO₂-Doped Ni/ZSM-5 nanostructured catalyst prepared by ultrasound assisted sequential impregnation method," *Journal of Power Sources*, Vol. 272, 2014, pp. 816-827.
- 30. C. P. Prados, D. R. Rezende, L. R. Batista, M. I. Alves and N. R. Antoniosi Filho, "Simultaneous gas chromatographic analysis of total esters, mono-, di-and triacylglycerides and free and total glycerol in methyl or ethyl biodiesel," *Fuel*, Vol. 96, 2012, pp. 476-481.
- 31. W. Xie and H. Li, "Alumina-supported potassium iodide as a heterogeneous catalyst for biodiesel production from soybean oil," *Journal of Molecular Catalysis A: Chemical*, Vol. 255, 2006, pp. 1-9.
- 32. K. Noiroj, P. Intarapong, A. Luengnaruemitchai and S. Jai-In, "A comparative study of KOH/Al₂O₃ and KOH/NaY catalysts for biodiesel production via transesterification from palm oil," *Renewable Energy*, Vol. 34, 2009, pp. 1145-1150.
- 33. A. Atabani, A. Silitonga, H. Ong, T. Mahlia, H. Masjuki, I. A. Badruddin and et al., "Non-edible vegetable oils: a critical evaluation of oil extraction, fatty acid compositions, biodiesel production, characteristics, engine performance and emissions production," *Renewable and sustainable energy reviews*, Vol. 18, 2013, pp. 211-245.
- 34. M. Bhuiya, M. Rasul, M. Khan, N. Ashwath, A. Azad and M. Hazrat, "Prospects of 2nd generation biodiesel as a sustainable fuel-Part 2: Properties, performance and emission characteristics," *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, Vol. 55, 2016, pp. 1129-1146.

Production of Green Fuel Biodiesel from Sunflower Oil Using K₂O Nanoparticles Sonochemically Immobilized over Bentonite

Kavan Ghavami¹, Farhad Rahmani^{2*} and Faranak Akhlaghian³

Department of Chemical Engineering, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran, kavan_aarko@yahoo.com
Department of Chemical Engineering, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran, F.rahmanichiyane@uok.ac.ir
Department of Chemical Engineering, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran, fr.akhlaghian@uok.ac.ir

*Corresponding author

(Received: 2020.02.02, Received in revised form: 2020.03.27, Accepted: 2020.04.13)

The aims of this study were to immobilize K₂O nanoparticles over bentonite clay and evaluate and compare its performance with that of bare K₂O nanoparticles in order to study the role of mineral support in the biodiesel production. For this purpose, a heterogeneous K₂O/Bentonite nanocatalyst was sonochemichally prepared by loading 30 wt.% potassium hydroxide over bentonite and used in the transesterification reaction of sunflower oil. The obtained result was compared with KOH as a homogeneous catalyst and bare K_2O in order to evaluation of performance and stabilization effect, respectively. The physical and chemical properties of synthesized composite nanocatalyst were investigated using XRD, FESEM, EDX, BET, and FTIR analyzes. The results of the characterization analysis indicate the successful preparation of the synthesized sample and suitable surface and structural properties of this sample for use in the oil transesterification process. XRD analysis confirmed the formation of the crystalline phase of K₂O in the synthesized sample. FESEM images showed that the surface of bentonite has been covered by small K₂O nanoparticles with uniform size distribution and dispersion. The results of EDX analysis confirmed the presence of all the elements used and there was no impurity in the catalyst structure. BET analysis showed that the synthesized nanocomposites had an appropriate specific surface area. The catalytic results of the samples in operating conditions of methanol to oil molar ratio of 12:1, catalyst amount of 3 wt.%, reaction temperature of 65 °C and reaction time of 3 h indicate acceptable efficiency of synthesized nanocomposite with production yield of 95.17% compared with K₂O and KOH samples which had 80.57% and 76.62% production efficiencies, respectively. This better performance can be attributed to improved surface and structural properties of the active particles stabilized by ultrasound energy such as large cavities, relatively high specific surface area, uniform morphology, uniform distribution of potassium particles, and strong interaction of potassium particles with bentonite layers and formation of Al-O-H groups. Also, the biodiesel properties, such as density, viscosity, cloud point, pour point, and cetane number were measured and compared to standards.

Keywords: K₂O/Bentonite, Sonochemistry procedure, Sunflower Oil, Biodiesel.